

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Udrag fra Begrebet Angest

Citation: Kierkegaard, Søren: "Begrebet Angest", i Kierkegaard, Søren: *Begrebet Angest*, udg. af Lars Petersen ; Merete Jørgensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 56. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur:
<https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kierkegaard01val-shoot-idm140698092538752/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Begrebet Angest

Denne Angst i Skabningen kan man vel med Rette kalde objektiv Angst. Den frembragtes ikke af Skabningen, men frembragtes derved, at der faldt en ganske anden Belysning over den derved, at ved Adams Synd Sandeligheden nedsattes til, og forsaavidt Synden vedbliver at komme ind i Verden, bestandig nedsattes til at betyde Syndighed. Man seer let, at denne Opfattelse ogsaa i den Forstand har sine Øine med sig, at den parerer mod den rationalistiske Anskuelse, at Sandelighed som saadan er Syndighed. Efter at Synden er kommen ind i Verden, og hver Gang Synden kommer ind i Verden, bliver Sandelighed Syndighed; men det, den bliver, var den ikke iforveien. Fr. Baader har ofte nok protesteret mod den Sætning, at Endeligheden, at Sandeligheden som saadan er Syndigheden. Naar man imidlertid her ikke passer paa, faaer man Pelagianismen fra en ganske anden Side. Fr. Baader har nemlig i sin Bestemmelse ikke bragt Slægtens Historie med i Beregning, i Slægtens Quantiteten (altsaa uvaesentlig) er Sandeligheden Syndighed; i Forhold til Individet ikke, førend det selv ved at sætte Synden, atter gjør Sandelighed til Syndighed.

Enkelte Mænd af den schellingske* Skole have især været opmærksomme paa den Alteration**, der ved Synden er foregaaet med

* Hos Schelling selv er der ofte nok Tale om Angst, Vrede, Qval, Liden o.s.v. Dog bør man altid forholde sig lidt mistænksomt mod Slgt, for ikke at forvekle Syndens Efterfølge i Skabningen med, hvad det ogsaa betegner hos Schelling, Tilstande og Stemninger i Gud. Ved disse Udtryk betegner han nemlig Guddommens, om jeg saa tør sige, Skaber-Veer. Med Forestillings-Udtryk betegner han, hvad han tildeels ogsaa selv har kaldt det Negative, og hvad det hos Hegel blev i Ordet det Negative nærmere bestemt som det Dialektiske (*το ἀρνητικόν*). Tvetydigheden viser sig ogsaa hos Schelling, thi han taler om en Melancholi, der er udbredt over Naturen, og tilige om et Tungesind i Guddommen. Dog er det fornemlig Hovedtanken i Schelling, at Angst o.s.v. fornemlig betegner Guddommens Lidelser for at komme til at skabe. I Berlin udtalte han endnu bestemt det Samme, ved at sammenligne Gud med Goethe og Joh. v. Müller, der kun befandt sig vel ved at producere, og idet han tilige mindede om, at en saadan Salighed, der ikke kan meddele sig, er Usalighed. Dette nævner jeg her, fordi denne Ytring af ham allerede har været trykt i en lille Prose af Mathematiker. Murbemeke vil ironisere det. Det skulde man ikke gøre, thi en kraftig og fuldblødig Antropomorphisme er adskiligt værd. Feilen er umidlertid en anden, og man kan her se et Exempel, hvor besynderligt Alt bliver, naar Metaphysik og Dogmatik forvansktes derved, at Dogmatiken behandles metaphysisk og Metaphysiken dogmatisk.

** Det Ord Alteration udtrykker ret godt Tvetydigheden. Man siger nemlig alterere i den Betydning at forandre, forvanske, bringe ud af sin oprindelige Tilstand (Tingen bliver et Andet), men man siger ogsaa, at blive altereret i den Forstand, at blive forskrækket, netop fordi dette i Grunden er den første uuelblivelige Følge. Saavidt jeg

Skabningen. Her har der da ogsaa været Tale om den Angst, der skal være i den livløse Natur. Dog svækkes Virkningen, idet man snart maa troe, at have et Natur-Philosophem for sig, der behandles aandrigt ved Hjælp af Dogmatiken, snart en dogmatisk Bestemmelse, der fryder sig ved en Afglæds af Naturbetragtningens magiske Vidunderlighed.

Dog jeg afbryder her, hvad jeg kun har ladet fremkomme for øieblikkelig at transportere ud over nærværende Undersøgelses Grænse. Som Angesten var i Adam kommer den aldrig mere igjen, thi ved ham kom Syndigheden ind i Verden. Paa Grund heraf fik hin Angst nu tvende Analogier, den objektive Angst i Naturen, og den subjektive Angst i Individet, af hvilke den sidste indeholder et Mere, den første et Mindre end hin Angst i Adam.

§ 2.

Subjektiv Angst

Jo mere reflekteret man tør sætte Angesten, desto lettere kunde det synes at faae den til at slaae over i Skyld. Men her gjælder det, ikke at lade sig bedaare af Approximations-Bestemmelser, at intet »Meres frembringer Springet, at intet »Letteres i Sandhed gjør Forklaringen lettere. Holder man ikke fast paa dette, da løber man den Risiko, pludselig at støde paa et Phænomen, hvor Alk gaar saa let, at Overgangen bliver en simpel Overgang, eller den Risiko, aldrig at turde afslutte sin Tanke, fordi den reent empiriske Iagttagelse aldrig kan blive færdig. Om derfor Angesten end bliver mere og mere reflekteret, saa beholder dog Skylden, som med det qualitative Spring bryder frem i Angesten, samme Tilregnelighed som Adams, og Angesten samme Tvetydighed.

At ville negte, at ethvert senere Individ har, eller maa forudsættes at have haft en Uskyldigheds-Tilstand, der er Analogien til Adams, vilde ligesaa meget oprøre Enhver, som det vilde ophæve al Tænk-

veed bruger Litteraten slet ikke dette Ord, men siger mærkeligt nok *adultère*. Franskmanden siger *adultère les mortels*, og *être adultère*. Hæd er bruges Ordet i daglig Tale almindeligt kun i Betydning af at blive forlokket, og saaledes horer man vel den menige Maad sige, jeg blev ganske alteret. I det mindste har jeg hørt en Sælgekone sige det.